

CHWIŁA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCJA: PASAŻ HAUSMANA 8. — ADMINISTRACJA: PASAŻ HAUSMANA 3, I p.

Wielkość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon Nr. 322. KONTO CZEKOWE Nr. 144254.

Cena egzemplarza 20 Mk.

PRENUMERATA: miesięczna w domu 480 Mk., — zamiejscowa 520 Mk., — zagr. 700 Mk.
CENA OGŁOSZAN: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednostr. nonp. 20 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwustr. nonp. 30 Mk., komunikaty i wiadomości po kronos 90 w taksole i przed za 120 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 180 Mk., gratulacje i zawiadom. zaręczynowe i ślubne za wiersz nonp. 80 Mk., najmiej 8 w. — 400 Mk. Drobne ogłoszenia: za słowo 8 Mk., matrymonialne prywatna korespond. kupno-sprzedaż: 9 — Mk., w tym drukiem podwójnie.
Cała stronica 20,000 Mkp.
Pół stronicy 10,000 "
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem 60,000 "
Jedna szpalta na pierwszej stronie 20,000 "

O związkach gmin żydowskich.

(p. a.) Wedle informacji dzienników i innych, a w y w y gminy wyznawczej krakowski podjęto starania o zorganizowanie związków gmin żydowskich z odnośno-galicjskich. Wiadomość tę należy powitać z jednej strony z zadowoleniem, że myśl stworzenia wyższej jednostki organizacyjnej w życiu kooperacyjnym żydostwa, powstała przed długim szeregiem lat i propagowana na kilku zjazdach, nareszcie zaczyna przybierać się w realne kształty. Z drugiej strony nasuwa się przy tej sposobności smutna refleksja, że z powodu ospałości i gnuśności panującej w społeczeństwie żydowskim kroki organizacyjne tak późno się rozpoczynają i tak powoli postępują i że w szczególności w Galicyi wschodniej wcale nie widać usiłowań w tym kierunku.

Jest to tembardziej smutne, że zarówno postanowienia traktatu między głównymi mocarstwami sprzymierzonymi i stowarzyszonymi a Polską podpisanego w Wersalu 28. czerwca 1919 (głównie art. 8—11) jak zwłaszcza uchwala Konstytucyjna Rzeczypospolitej Polski z dnia 17 marca 1921 (art. 108, 110, 111, 113, 115) dają społeczności żydowskiej możność tworzenia organizacji służących celom wyznaniowym, naukowym i dobroczynnym. Przypominamy silny ruch i żywe zainteresowanie wśród społeczeństwa żydowskiego na całym obszarze Państwa Polskiego, w szczególności także w Galicyi dla spraw organizacyjnych wewnętrznej w czasie, kiedy odbyła się tzw. ankiera żydowska zwołana przez Tymczasowy Komitet rządzący we Lwowie, w czasie kiedy toczyły się w Sejmie ustawodawczym obrady nad tzw. klauzulą żydowską traktatu wersalskiego oraz następnie w czasie, kiedy komisje sejmowe względnie Sejm ustawodawczy budowały fundament konstytucji polskiej. Umieszczenie w ustawie ogólnych postępowych zasad, przyjęto z zadowoleniem, jakkolwiek nie spełnia najskromniejszych postulatów społeczeństwa żydowskiego. Ale z owych ustawowych przepisów nie wyciągnięto tych małych konsekwencji, na jakie pozwalają i jakie odpowiadają koniecznej potrzebie.

W szczególności gminne życie korporacyjne, które już przed wojną w Galicyi wiele pozostawiało do życzenia i którego instytucje pod wpływem wojny zostały w zupełności wytracone z równowagi, nie zdołało dotychczas odbudować się w dostatecznej mierze. Doszło do tego, że w najkonieczniejszej potrzebie, kiedy chodziło o szkodliwą i szkodliwą odbudowę pomoc dla ofiar wojny świątowej lub ekscesów miejscowych, dla wdów i sierot wojennych w niejednej miejscowości zabrakło właśnie tej korporacji, która z mocy tradycji i zarazem urzędu była i jest powołana do spełniania zadań dobroczynnych i społeczno-gospodarczych, tj. gmin żydowskiej. Skutkiem tego, w chwili, kiedy bracia zagraniczni, szczególnie amerykańscy, dowiedziawszy się o przykrym i rozpaczliwym położeniu żydostwa galicyjskiego, pospieszyli z pomocą okazała się konieczność stworzenia specjalnych komitetów ratunkowych, które wyprawdzie

Sprawa autonomii dla Galicyi Wschodniej.

(Telefonem od warszawskiego korespondenta „Chwilii” (eg.))

Warszawa 23. października „Robotnik” przyniósł dzisiaj znowu artykuł, tym razem wstępny, jak wnioskować można pisać po ta Perla w sprawie Galicyi Wschodniej. W artykule tym organ P. P. S., porównując kwestję wschodnio-galicjską z stosunkami angielsko-burskimi stwierdza, że Anglia po zakończeniu wojny z Burami pomyślała o pogodzeniu się z nimi i nad ta Transwalowi szeroką autonomię polityczną.

Natomiast w Polsce w sprawie Galicyi Wschodniej dotąd niczego nie zrobiono. Hasłem stało się „nie poruszać sprawy wschodnio-galicjskiej, czekać, zwlekać, a tymczasem utwierdzać przywileje panującej „narodowości”. „Kto liczy na to, pisze „Robotnik” że koalicja zapomina o Wschodniej Galicyi

ten oszukuje siebie albo innych. Ten stan zagrożenia rozjątrzenia, niepewności, jak istnieją w Galicyi wschodniej nie może trwać bez końca.

Jeżeli nie damy Galicyi Wschodniej autonomii politycznej, to będziemy tam mieli wieczny stan zapalny, groźny dla całego państwa. Jądrzem zagadnienia wschodnio-galicjskiego jest to, że większość ukraińska nie chce być pod rządami mniejszości polskiej. Jedynym dziś warunkiem rozwiązania sprawy jest autonomia terytorjalna Galicyi Wschodniej przy zabezpieczeniu praw ludności polskiej i jedności państwa. Czas zerwać z dotychczasowymi metodami albo złudzeniami, że uda się Polsce wywinąć z tej sprawy.

Przeciw autonomii.

Lwów, dnia 24 października.

Wczoraj, odbyły z inicjatywy Związku polskich organizacji narodowych na dziedzińcu ratusza wiec w sprawie projektu samorządu terytorjalnego dla Galicyi Wschodniej powziętą następującą jednomyślnie uchwałą rezolucyjną:

„Potępiamy projekty autonomii terytorjalnej dla Rusinów. Te próby chcą (tak) zepchnąć do roli mniejszości i wydać na pastwę Rusinom. Same ogłoszenie takich projektów przynosi państwu ciężką szkodę. Jest uważane przez agitatorów ruskich za dowód niezgody i słabości polskiej, zwiększa agitację za oderwaniem tych kręgów od Polski.

Każdego, kto by popierał takie projekty, czynimy za to osobiście odpowiedzialnym.

Tak, jak sami broniliśmy krwią naszą i czujnością naszą tę ziemię przed Rusinami, a potem przed wrogimi zabiegami zagranicy, tak z największym żalem staniemy zawsze do walki z podobnymi próbami Polaków. Rusinom należy się autonomia wojewódzka i z chwilą wprowadzenia jej w całym państwie jesteśmy za przyznaniem jej Rusinom, przy zawarowaniu w reprezentacji wojewódzkiej stałowej większości dla Polaków i przy zabezpieczeniu praw państwa przed zamachami z zewnątrz i z wewnątrz.”

—ooo—

Niemcy wobec decyzji genewskiej

Dymisja Gabinetu Wirtha.

Warszawa 23 października (tel. wł. — eg.) Według otrzymanych z Paryża telegraficznych wiadomości na wypadek gdyby Polska i Niemcy przyjęły podstawy gospodarczego porozumienia proponowanego przez Ligę Narodów — pełnomocnicy polscy i niemieccy spotkali się w Genewie celem uregulowania i przeprowadzenia układu gospodarczego, który ma być zawarty między Polską a Niemcami.

Z wiadomości otrzymanych tą drogą na Paryż wynikać się zdaje, że Niemcy nie mają zamiaru uprawiać obstrukcji w sprawie rozstrzygnięcia górnoląskiego.

Berlin. (Pat.) 23. X. Rząd kanclerza podał się do dymisji.

Nau en. (Pat.) Radio. Na skutek stanowiska Wirtha, cały gabinet podał się do dymisji w sobotę w nocy. Polityczna sytuacja jest niejasna. Prezydent zażąda w sejmie od kierowników wszystkich partii politycznych oświadczenia się co do ich stanowiska. Socjaliści większości są za wdrożeniem bezpośrednich rokowań z Polską, w kilku

punktach. Partye demokratyczne są za pozostaniem Wirtha przy rządzie ze względu na dobro narodu. Centrum i Ludowcy zajmują podobne stanowisko oraz odrzucają rozwiązanie genewskie. Według informacji, delegaci niemieccy do komisji kontrolnej G. Śląska zajmują stanowisko opozycyjne, gdyż uważają, że rozwiązanie genewskie oraz niewystarczające klauzule gospodarcze sprzeciwiają się traktatowi wersalskiemu.

Gdańsk. (Pat.) „Danz. Ztg.” donosząc o dymisji gabinetu Wirtha, dodaje, że prezydent powierzył Wirthowi sprawowanie agend aż do chwili utworzenia nowego gabinetu. Na dziś prezydent zaprosił przedstawicieli stronniców aby z nimi rokować w sprawie utworzenia nowego gabinetu. Sejm rzeczy nie zbierze się przed zwołaniem nowego gabinetu. Rada gabinetowa na której uchwalono dymisję trwała krótko. Socjaliści oświadczyli się za pozostaniem gabinetu zaś centrowcy i demokraci wypowiedzieli się za ustąpieniem. Sprawa przyjęcia względnie odrzucenia decyzji Rady ambasadorów w sprawie G. Śląska nie był

z wielką sumiennością i sprawnością podjęte dobrowolnie zadania spełniały, które jednak nie mając tak organicznej łączności z społeczeństwem jak gmina, po wyzerpaniu zagranicznych fundusów przestały działać, jakkolwiek wymagana była i jest ciągłość pracy zwłaszcza na polu odbudowy gospodarczej i na polu wychowania zawodowego.

Część się jednak należy, że choć późno, ale przecież raz początek zrobiono i podjęto inicjatywę do rozszerzenia i wzmocnienia organizacji gmin żydowskich. Na razie z natury rzeczy podjęto tę inicjatywę w Galicji zachodniej i to w łonie gminy krakowskiej. W zachodniej części kraju bowiem wojna i jej następstwa nie poczyniły jak znacznych skutków w życiu gospodarczym i w życiu korporacyjnym jak na wschodzie. Tam na czele gmin pozostają mniej lub więcej odpowiednie i mniej lub więcej świadome celu reprezentacje. Nie trudno też będzie czy to w zupełności może celowej drodze korespondencji czy też racjonalniej przez zwołanie zjazdu porozumieć się wzajemnie co do zadań i formy wyższej jednolitej organizacyjnej gminy żydowskiej, jaka jest związek gmin. Spodziewać się można, że ta wyższa forma organizacyjna gmin jako członków, i na życie zbiorowe w centrach żydowskich i że stanowić będzie także wzór dla wschodniej części kraju.

W Galicji wschodniej w skutek dotkliwych klęsk, zadanych żydom przez wojnę i wiadome wypadki, życie zbiorowe, gminne, prawie zupełnie zanarło. W ni jednej gminie brak reprezentacji, pochodzącej z wyboru, lecz na czele stoja komisarze rządu, między innymi także w gminie tak wielkiej i poważnej, jak gmina lwowska. W tej części kraju praca organizacyjna musi tedy sięgnąć głębiej. Prędzej, siłkiem zachodzi konieczność przywrócenia poszczególnych gmin żydowskich do stanu normalnego, konieczność wyboru odpowiedniego składu reprezentacji gminnej, konieczność należytego finansowego ufundowania gminy. Po takim reaktywowaniu poszczególnych gmin rzeczą będzie najpoważniejszą gminy t. j. lwowskiej przystąpić do budowy formy wyższej, do zjednoczenia wszystkich na terenie Wschodniej Galicji istniejących gmin żydowskich w związek.

Na razie decydujące w społeczeństwie żydowskim czynniki w Galicji wschodniej powinny uważać na jedno z najważniejszych zadań reaktywowanie względnie reorganizację poszczególnych gmin żydowskich i złączenie ich w sprawny i świadomy celu związek.

Bułgarski minister wojny zabity.

Sofia. (Pat.). Minister wojny Dimitrow został dziś zabity podstępnie dwoma wyszłami karabinowymi. Prócz ministra zostały zabite również dwie osoby towarzyszące ministrowi, oraz szofer. Sprawy zabójstwa nie zostały dotychczas wykryci. W związku z zabójstwem odbyło się bezzwłocznie posiedzenie rady ministrów. Sobranie na znak żałoby zawiesiło posiedzenie. Zabójstwo ma charakter polityczny.

Mała koalicja grozi zbrojną interwencją.

Budapeszt. (Pat.). Węg. B. K. Tutejsi przedstawiciele Rumunii, Jugosławii i Czechosłowacji pojawili się dziś przedpołudniem w ministerstwie spraw zagranicznych i zastrzegli się w sposób stanowczy i dobitny przeciw powrotowi króla Karola na tron węgierski. Oświadczyli oni, że gdyby rząd węgierski nie był w stanie przeszkodzić zakłóceniu pokoju w środkowej Europie, wówczas rządy małej ententy same poczynią konieczne zarządzenia celem utrzymania pokoju. Banffy powiadomił reprezentantów małej ententy o stanowisku rządu węgierskiego w taki sam sposób, jak to uczynił wobec przedstawicieli mocarstw koalicyjnych.

ła jeszcze omawiana. Na dzisiejszej konferencji socjaliści i demokraci zaproponują powołanie Wirhowi misji utworzenia gabinetu. Jest mała nadzieja na przyjęcie tej propozycji. Centrowcy i demokraci proponują utworzenie gabinetu koalicyjnego, opartego na szerokiej podstawie jako kandydatów na stanowisko kanclerza w miarę między innymi przewodzącą oceniam Dra Maşa oraz socjalnych

Impreza b. cesarza Karola. Mobilizacja w Czechach.

Bern o. (Pat.) (Szwaj. Ag. Tel) podaje, że król Karol w sobotę dnia 22 b. m. zaomunikował pisemnie radzie związkowej, że jego węgierscy zwolennicy wezwali go aby wraz z królową Zytą bezzwłocznie przybył do Węgier. Król i królowa opuścili dnia 20. października i tawcem w towarzystwie 3 osób Szwajcaryę, w Duebendorf.

Rada związkowa stwierdza, że król Karol dnia 28. maja 1921 r. zobowiązał się wstrzymać od wszelkiej działalności politycznej i zawiadomić departament polityczny o każdym zamierzonym wyjeździe na 3 dni naprzód. Dnia 5. października 1921 r. zapewnił b. król przez swego pełnomocnika ponownie, że uważa się za zwłaczego zawsze i bezwzględnie warunkami, jakie ma w dniu 18. maja br. przedłżono. Rada związkowa zmuszona jest k swemu najgłębszemu ubolewaniu stwierdzić, że król przez swoje postępowanie nadużył udzielonego mu prawa azylu i że złamał dane przyrzeczenie opuszczając Szwajcaryę bez wymaganego uprzedniego zawiadomienia.

Budapeszt. (Pat.) (Węg. B. K.) Pociąg wywiadowczy, który jechał przed pociągiem wiozącym króla Karola, po wielu przeszkodach doszedł po godz. 1 w nocy do Buda-Oer, gdzie zastał tor zabarykadowany. Wojska naczelnika państwa poczyniły odpowiednie zarządzenia. Pociąg wywiadowczy co tam się. W Budapeszcie panuje spokój. O binet hr. Bethlema jest panem sytuacji.

Budapeszt. (Wied. B. K.) Od wczesnych godzin rannych toczą się w okolicy Budapesztu walki. Od czasu do czasu słychać strzały armatnie. Według doniesień, walki toczą się w okolicy Buda-Oer.

Budapeszt. (Wied. B. K.) Według doniesień o siłach wojskowych stojących do dyspozycji Karola, ma oprócz batalionów Ostenburga, także zagraniczne kompanie ochotnicze. Garnizony w Raab i Komornie liczą razem 4000 żołnierzy.

Budapeszt. Naczelnik państwa udał się dziś rano osobiście do wojsk, które zatrzymały pochód, Ostenburga, aby się przekonać, czy poczyniono potrzebne zarządzenia.

Budapeszt. (Wied. B. K.) W Budapeszcie panuje gorączkowe podniecenie. W ciągu nocy zmobilizowane siły policyjne obsadziły mosty na Dunaju. Wczoraj ogłoszono sądy doroczne w Budapeszcie i komitacie budapeszteńskim. Dzienniki nie zamieszczają o wypadkach żadnych komentarzy. Dziennik Szászad, stojący blisko naczelnika państwa atakuje bardzo ostro karlistów i twierdzi że większość opinii węgierskiej jest im przeciwna.

Budapeszt. (Pat.) Węg. B. K. Naczelnik państwa zamianował na pogożycę rząd węgierskiego generała Pawła Nagy'ego pełnomocnym komisarzem wojsk. Zawiązanie Nagy'ego nastąpiło w tym celu, aby wszelkimi środkami utrzymać w mocy uchwałę rządu węgierskiego z r. 1920, której art. 1. powiada, że król Karol nie może wykonywać obecnie władzy. Rada ministrów obraduje w permanencyi. W mieście panuje zupełny spo-

demokratów Hermana, Müllera i Loebego. Są to jednak tylko dowolne kombinacje.

Bytom. (Pat.) Gazety nie drukują artykuły omawiające podział G. Śląska w żądane obwodkach.

Opołe. Przedstawiciel rządu niemieckiego w międzysojuszniczej komisji rządzącej hr. Praschana podał się do dymisji.

kój. Co do dalszej podróży Karola i przekroczenia stacji Raab nie nadeszły żadne nowe wiadomości. Według dotychczasowych, nie stwierdzonych wiadomości w otoczeniu króla Karola znajduje się poseł Stefan Rakovsky.

Budapeszt. (Pat.) Przedstawiciele głównych mocarstw wręczyli rządowi węgierskiemu następującą notę: Jest naszym obowiązkiem prosić urzędowo rząd węgierski, by bezzwłocznie poczynił wszelkie potrzebne zarządzenia dla usunięcia b. króla z terytorium węgierskiego. Wasza Kkscołencja rozumie, że krok nasz jest podyktowany w pańskiej linii życzeniem naszych rządów utrzymania pokoju w Europie środkowej, wobec czego pozwalamy sobie wyrazić nadzieję, że rząd węgierski spełni bezzwłocznie nasze życzenie.

Minister Banffy udzielił przedstawicielom mocarstw koalicyjnych wyjaśnień, że rząd węgierski stoi, jak to wynika z uchwały rady ministrów, o bytych dziś przedpołudniem, bezwarunkowo na stanowisku, że król Karol w myśl art. 1. ustawy z r. 1920 nie może obecnie wykonywać praw państwowego i że z tego powodu musi opuścić bezzwłocznie państwo. Rząd węgierski poczynił w tym celu odpowiednie zarządzenia.

Genewa. (Pat.) Wied. B. K. „Journal de Geneve" donosi, że rząd związkowy zgodził się stanowczo na powrót Karola.

Budapeszt. (Pat.) Węg. B. K. Rząd postanowił wysłać ministra oświaty Basa do króla, aby mu przedłożył sytuację wewnętrzną i polityczną i skłonił do opuszczenia kraju.

Wiedeń. (Pat.) N. Fr. Presse podaje z Budapesztu pod datą 22. b. m. król poinformowanych, że stanowisko rządu węgierskiego jest następujące: Rząd węgierski w porozumieniu ze wszystkimi międzynarodowymi czynnikami jest silnie zdecydowany czynnie zaznaczyć swoje stanowisko, określone w swoim komunikacie. Rząd nie cofnie się przed wszelkimi środkami celem niedopuszczenia, by król Karol wtargnął do Budapesztu i by zmusił go do opuszczenia kraju. W tym kierunku poczyniono już daleko idące zarządzenia. General Nag zamianowany został głównym komendantującym z pełną władzą. Ma on za zadanie stawić wszelkimi środkami każdy ruch skierowany przeciwko rządowi. Ogłoszenie stanu wyjątkowego już nastąpiło. Ze strony międzynarodowej zapewnają, że wobec tych zarządzeń można uważać pojawienie się Karola w Budapeszcie za niemożliwe. Decydujące uchwały zostały powzięte na radzie gabinetowej jednomyślnie, za zgodą naczelnika państwa.

Praga. (Pat.) Rząd zarządził częściową mobilizację armii.

Praga. (Pat.) Wied. B. K. Rząd czeski jest zdecydowany wystąpić jak najbardziej stanowczo i użyć wszelkich środków wobec wydarzeń na Węgrzech. Rozważa się nawet mobilizację. Decyzja w tej sprawie zależy od tego, czy także inne państwa małej ententy zarządzą mobilizację. Rząd czeski chce skorzystać ze sposobności, aby załatwić równocześnie inne kwestye wynikające ze stosunku do Węgier.

Teatr żydowski

W poniedziałek dnia 24. października o godz. 3 30 pop.

Amerykanka

opretka w 4 aktach Schorra.

dyr. S. M. GIMPEL
JAGIELLOŃSKA 11. —

12629

Wielkie zgromadzenie kobiet żydowskich.

Lwów, 23. października.

(hz) W sali Zakładu sierót im. Róży Melzerowej przy pl. Strzeleckim 4 odbiło się wczoraj zebranie, na którym przed bardzo licznie zgromadzoną publicznością dr. A. Rothfeld złożył wyczerpujące sprawozdanie z przebiegu kongresu karlsbadzkiego. Dr. B. Hausner przedstawił dotychczasową działalność Żyd. Funduszu Narodowego i jej rezultaty w Palestynie, oraz wezwał zebranych do intensywniej i wydajniej pracy na rzecz Z. F. N. Z kolei referował dr. M. Ringel o zadaniach »Keren Hajess« apelując w pierwszym rzędzie do kobiet, by ofiarość swą zadokumentowały złożeniem przedmiotów zbytku i kosztowności na rzecz »Funduszu podwalin«. Pani Róża Melzer wazażna jomita s'uchaczy z przebiegiem i uchwałami konferencji kobiet-syonistek w Karlsbadzie.

Wielka część uczestniczek zebrania okazała natychmiast zrozumienie dla znaczenia »Funduszu kosztowności«, składając biżuterię na ręce pani Melzerowej, która złożyła pierwszą biżuterię na rzecz zebrania mającego funduszu.

Sal była wypełniona po brzegi. Wśród uczestniczek panował ogromny zapał.

Zabranie to urządzone przez Kolo kobiet Żyd. i niestrudzoną panią Różę Melzer przyczyni się niewątpliwie do wzrostu »Keren Hajess«.

Pamiętajcie o uchodźcach z Ukrainy!

LISTY PALESTYŃSKIE.

Z Aleksandryi przez Benhę i Kantarę do Jerozolimy.

W minionej już epoce imigracji nierzwykłej droga prowadziła wprost z Tryjestu do Jaffy; były to okręty specyjalne Lloydów, które przetrwały walców. Dziś garstki imigrantów unikają tygodniowej jazdy okrętami pocztowymi, które zawijają także do portów palestyńskich i syryjskich, i drogą lądową udają się z Aleksandryi do Palestyny. Pierwsza część drogi do stacji Benha (nieдалеко Kaira), to jeszcze droga międzynarodowa, albo raczej lewantyńska, którą kupcy najrozmaitsi zdają się do miast środkowego i górnego Egiptu; druga część z Benhy do kanału suezkiego nosi już wyraźną cechę palestyńską, bo większość pasażerów, to ludzie zdążający do Palestyny. Dawniej linia ta łączyła Egipt z portami nad kanałem suezkim i Morzem Czerwonym; dzisiaj wobec minimalnego ruchu okrętowego tworzy pamiot między główną linią kolejową Egiptu i linią wojskową z Kantary do El-Arish i Gazy.

Pociągami naszym jedzie zdemobilizowany angielski oddział wojskowy do Port-Said by tam wsiąść na statek angielski, z nim razem Derlikowcy, którzy uciekli przed Persy i Mezopotamię i chcą dostać się do Esonii. Poza tym grupka imigrantów palestyńskich, dalej kupcy i agenci z Palestyny i Egiptu.

W krótkim czasie zbliżamy się do ka-

Wiadomości bieżące.

Berlin. (Pa.) Według dotychczasowych informacji z kół parlamentarnych, judyjskie partie lewicowe wraz z socjalistami większości mają skłonność do wejścia w układy gospodarcze z Polską w sprawie górnośląskiej, w myśl zalecenia decyzji genewskiej.

Praga. (Pat.) »Prawo Lidu« donosi, że wszystkie władze wojskowe i cywilne urzędują w permanencyi.

Lizabona. (Pat.) Hava. Pogrzeb zamordowanych ministrów odbędzie się koszem rządu. Według wiadomości z prowincji, nie sąsły tam ostatnio żadne wypadki.

Z wydawnictw.

Al. Stewe: Romain Rolland i jego Jean Christophe. — Biblioteka »Epoki«, Nr. 1. Drohobycz, 1921. (Skład gł.: Księg. Klappera, Lwów, Barorego 30.)

Jest rzeczą charakterystyczną, że szkieł powyższy nie wyszedł w żadnej z stolic Polski. Stolicy mają zainteresowanie dla literatury bardziej »aktualnej«. W stolicach panuje wszechwładnie »duch czasu«. Jeśli stolicami wydawcy puszczają dziś na rynek księgarski masowo Rabindranatha Tagore, to z pewnością nie dla głębokich a wiecznych wartości indyjskiego poety-filozofa.

Bratem w duchu wielkiego Indusa jest Francuz Romain Rolland. Podczas gdy Tagore »budzi dziś uspiąną duszę Azji«, Rolland i duchu mu pokrewne budzą sumienie w północnej Europie. Poprzez niegrzebyty, zda się, gąszcz rozszalałego s owizmu powszechnego zdziwienia i zapłnionego upadku wspólnoty kulturalnej dzisiejszej ludzkości — przediera się grupa »Clarie« (Słone) do owych przykładów dusz europejskich, które zawierają rdzeń nowego człowieka, nowego człowieczeństwa nowej przyszłości. W ostatniej linii dzieła »Przebudzenie człowieka, do jednostki: ...człowiek, wywołany z leżargu codzienności, duchowo uświa-

domiony, przekonany o wartości pracy i życia, tęskniący za harmonią w sobie, dążący do poznania i rozumowego czy intuicyjnego ujęcia wszechświata — sam i psie sobie stworzy stosunki, lepszy uszój społeczny, lepsze państwo, lepsze życie!»

Na podłożu tej ideologii Romain Rolland daje p. Stewe pięknie i zajmująco napisaną analizę głównego dzieła poety. »Jean Christophe« jest wielką, »epoką współczesności«, namalowaną na tle przedwojennem, na którą jednak pada już cień przygotowującej się — w arsenalach i... duszach — wojny światowej. »Jean Christophe« jest zwierciadłem duszy europejskiej, dążącej nie tylko do syntezy rasy romańskiej i germańskiej, syntezy współczesnej kultury europejskiej, ale do syntezy wogóle: duszy i świata, jednostki i ogółu, życia i twórczości.

Broszura p. Sewego godną jest polecenia — zwłaszcza u nas, gdzie »nowinki« europejskie dochodzą przez filtr prasy »patriotycznej« w takim zniekształceniu, iż wyglądają na czysty... bolszewizm. Ideologia »Clarie« nie dąży zaś ani do masowej propagandy, ani do stworzenia partii lub organizacji politycznej. Nowa Europa musi przede wszystkim stać się rzeczywistością jednostek i drobnych grup, zanim kiedyś stanie się rzeczywistością kształtującą życie państw i narodów. W tym też znaczeniu sąże Rolland w ostatniej swej powieści »Clarambaul« na stanowisku: »indywidualność ponad masą, choć dla masy«.

Romain Rolland jest jednym z budowniczych nowego ducha europejskiego, który nie zrodził się ani w Wersalu i Genewie, ani też w Moskwie. Zrodził się w duszy jednostek, które w trudzie serdecznym i serdecznej tęsknocie dają poprzez chaos teraźniejszości bliższe światło.

Wł. Berkelhammer.

NADESŁANE.

Dentysta Dr. Alfred FRIED 12147
ord. od godz. 9—1 i 3—6 Mikołaja 20, I. p.

Dr. A. BRENNER

ordynuje w cierpieniach gruźliczych,
ul. Sykstuska 47 od 2—5. Stosowanie lecznicze nowej metody biologicznej. 12616

nału suezkiego i jedziemy przez dłuższy czas wzdłuż kanału. Przy jasnym świetle księżyca widzimy coraz to nowy jakiś okręt, który czeka na światło dzienne i wolty przejazd przez kanał, niedługo potem Kantarę, drewniany most prymitywny ponad kanałem, brama palestyńska.

Tu, w miejscowości leżącej w pustyni, otaczają nas najtroskliwszą opieką. Tragarze arabscy zabierają nasze rzeczy poprzez most a policja palestyńska prowadzi nas do statku, rewizji pasportów. Każdy imigrant musi tu wytłumaczyć cel podróży, musi ewentualnie wykazać się dokumentami i jeżeli ma zamiar osiedlić się w Palestynie, płaci podatek w wysokości jednego funta egipskiego, otrzymuje w miejsce pasportu, który mu zostaje odebrany, tymczasowe poświadczenie. Stąd prowarzą go do urzędu kwarantany, gdzie otrzymuje pasport sanitarny i pozwalają mu przejść na »przód«, gdzie czeka już pociąg palestyński, który całą noc s'oi w pustyni. Po zajemy natychmiast, że jesteśmy u bram »siedziby narodowej«. W wielu urzędników, mówiących po hebrajsku, wszelkie napisy także w języku hebrajskim, konduktora poznać po napisie hebrajskim »Szotner harakewi«. Pociąg grusza nad ranem, przelatuje poprzez miejsca znane z walk angielsko-tureckich, przejeżdżamy przez El-Arish. Uwagę naszą zwraca wielka tablica wśród pustyni, która przypomina ram reklamowe tablice wzdłuż linii kolejowych. Odczytujemy na niej napis: »Palestine—Egyptian frontier«. Rzeczywiście trudno opręć się wrażeń, że to tylko napis reklamowy, to

natura zakreśliła granice naszego kraju o wiele dalej na południe, wzdłuż kanału suezkiego i każdy z nas jest pewny, że ta tablica kiedyś upadnie jak upadła słup graniczny oddzielający nas od wód rzeki Litani i linii kolejowej Hedżasu. Wszystko to od nas zależy.

Przejeżdżamy dalej obok miejsca postoju grodu hebrajskiego w czasie wojny, Gaza, Rechoboth, Ludd. Opuszczamy pociąg, który jedzie dalej do Haify i przesiadamy się do pociągu Jaffa—Jerozolima. Słucha Ludd, w przyszłości wielkie miasto żydowskie niedaleko arabskiego Ramleh. Dzisiaj jest tu parę słacynnych budek drewnianych, w których urzędnicy żydowscy i arabscy odprawiają pociągi w cztery strony kraju, mnóstwo namiotów, w których mieszczą setki chalców, pracujących w rządowych oddziałach robotniczych.

Pociąg nasz rusza w stronę gór judzkich przy pomniejszych Kras i Agenz. Nagle skąły i soki gór. Tu i ówdzie stoki pokryte zielenią, plantacjami, z których pojedyna jest dziełem pracy żydowskiej. Za rzymujemy się bliżej na stacji Betar, i niedługo potem zbliżamy się do Jerozolimy. Przedtem jeszcze zwraca naszą uwagę świeżo powstające miasteczko europejskie, żydowskie, jak świadcza napisy romańskie. Mastek ko to, to drugie Tel-Awiw, przedmieście Jerozolimy, Talpilot, budowane przez Towarzystwo budowlane »Kedem«. Za parę minut stajemy na stacji końcowej, w Jerozolimie.

Dr. Aleksander Koller.

Lekarz-Dentysta 1210
Dr. Marek Senensieb
 b. asystent kliniki berlińskiej
 Kilińskiego 3 ord. od 9-1 i od 8-7.
 Specjalista chorób skórnych i wenerycznych
Dr. Lauterstein b. elev. kliniki
 dermatol. w Berlinie
 powrócił z wów. Sykstuska 37, (róg Śl. wackiego).
 Grzeczemu i słodkiemu Kub siowi
 w dniu imienin zasyła dużo serdecznych
 życzeń
 Personal firmy
 12622 Schapira i Wasserfall.

KRONIKA

Repertuar teatru Miejskiego.

W poniedziałek 24. października o g. 7.30
 Balet pt. „Nair”, oraz „Pajace” opera w 2
 aktach Leoncavalla.
 W wtorek 25. października o godz. 7.30
 „Traviata”, opera w 4 aktach Verdięo. Go-
 ścinny występ A. Wesolowskiego, artyści o-
 per Petersburskiej i Moskiewskiej.
 W środę 26. października o godz. 7.30
 „Madame Butterfly”, opera w 3 aktach Puc-
 ciniego.

—B—

Repertuar Teatru Małego.

W poniedziałek 24. października o g. 7.30
 „Rozwój prof. Pytla”, groteska w 3 ak-
 tach B. Winawera.
 W wtorek 25. października o godz. 7.30
 „Rozwój prof. Pytla”, groteska w 3 ak-
 tach B. Winawera.
 W środę 26. października o godz. 7.30
 „Rozwój prof. Pytla”, groteska w 3 ak-
 tach B. Winawera.
 W czwartek 27. października o godz. 7.30
 „Rozwój prof. Pytla”, groteska w 3 ak-
 tach B. Winawera.
 W piątek 28. października o godz. 7.30
 „Rozwój prof. Pytla”, groteska w 3 ak-
 tach B. Winawera.

—Co—

Repertuar Teatru Nowości.

W poniedziałek 24. października o g. 7.30
 „Rozwódka”, operetka w 3 akt. L. Falla.
 W wtorek 25. października o godz. 7.30
 „Rozwódka”, operetka w 3 akt. L. Falla.

— Repertuar Teatru lit.-art. „Ule”
 ul. Ossolińskich 10. Część koncertowa
 z udziałem Pp. Bronowskiego, Mirskiego,
 Naskowskiej, Wiklińskiego i innych. Po-
 nadto „Mam” pastil sceniczny Hemara
 wykona Hanka Ordonówna. „Wizyta” pió-
 ra. W. Raorta, odtworzy S. Michałowski
 oraz jedno-aktowa operetka „Manewry
 wiosenne”.

—oo—

Repertuar Biura Koncertowego M. Tuca.
 We środę 26. października Dymitr
 Smirnow I. Tenor opery w Paryżu,
 Petersburgu, C. vent-Garden w Londynie.
 Metropolitan Opera House w Nowym
 Jorku i t. d. 1270

—B—

— Z sportu. Rozegrany wczoraj na
 boisku „Pogoni” match między „Wisłą
 a Czarnymi zakończył się zwycięstwem
 Czarnych w stosunku 4:2

NADESŁANE.

Bruchcia Froberg — Przemysł
 Abraham Wolf — Lwów 12610
 zaręczeni w październiku 1921

Z okazji zaręczyn naszego ukocha-
 nego kolegę Abrahama Wolf z pną
 Bruchcią Froberg zasłania serdeczne
 życzenia koledy: H. Pundyk, H. Spiku-
 ltzer, Z. Wan ch, J. Charap, J. Brane,
 H. Felthorn I, Müller. 12611

Nakładem Spółki wydawniczej „Chwila”
 Spółki z ogr. poręką

Do zaręczyn p. Klary Felig z p. Simo-
 nem Lauferem
 gratulują serdecznie i życzą szczęśliwej przyszłości
 Wolfowie i Laptarowie. 12 23

DOBNE OGŁOSZENIA

POMOC LEKARSKA

Specjalista chorób wenerycznych i skórnych 12150
Dr. HENRYK ROSMARIN
 były elev. kliniki parysk, wied. i lwowsk.
 ord. od 8-10, 12-11 3-6 — Lwów, Kopernika 12

Specjalista chor. skórnych i wenerycz.
Dr. MICHAŁ SALPETER
 Lwów Sykstuska 17. ord. od 8-9 i 12-6 12157

Sekundaryusz **Dr. IGNACY SCHWARZ**
 szpitala żyd. Brajerowska 6.
 powrócił i ordynuje

O ulista **Dr. Maurycy Lauterstein**
 b. lekarz I. klasy na I. klinice okulist. we Wle-
 dniu ord. od 3-5 SZOPNA 7 (poczna Podle-
 skiego). 121 90

INTERESA HANDLOWE.

Spółnik z kapitałem 500.000 Mk., mający do dy-
 spozycji lokal do dobrze prosperującego inter-
 esu poszukiwany. Zgłoszenia do Adm. pod „Sko-
 rok”. 12555

Spółnika z kapitałem 1-2 mil. p.p. do dobrze
 prosperującego magazynu obuwia na pryncypal-
 nej ulicy poszukuję natychmiast. Zgłoszenia p d
 „Natychmiast” do Biura ogłoszeń i dzienników
 Scherera pasaż Hausmana. 12629

MIESZKANIA, SKLEPY I LOKALE.

Mieszkanie komfortem 2 pokoje kuchnia pzed-
 pokój przy ul. Gródeckiej (blisko dworca)
 zamienię za takowe w śródmieściu. Wiadomość
 Gross-an, ul. agiellońska 16. 12558

Poszukuję pokoju kawalerskiego z skromnym
 urządzeniem, z osobnym wejściem w śródmie-
 ściu. Zgłoszenia pod H. S. do Adminstracji. 12613

Wynajmę domek piętrowy centrum miasta na
 fabrykę względnie przystąpię do spółki. Wia-
 domość i rekurs. Balonowa 7. 12540

WOLNE POSADY.

Adwokat Dr. Ardan w Lubaczowie poszuk
 rutynowanego kancypienta. Posada natychmiast
 do objęcia. 12 96

Panna do trojga dzieci /po rzeźba natychmiast.
 Zgłoszenia pod „Dobra posada” do Biura ogło-
 szeń Scherera, Pasaż Hausmana. 11356

ROŻNE.

Wczesną paniąkę na pensję. Zgłoszenia w biurze
 Brücka, Kościuszki 2. 126 8

POSAD POSZUKUJĄ.

AKADEMIK wstąpi do apteki na praktykę. Zgło-
 szenia pod „Eu. enosa” Administracji. 12481

Dwie zdolne słuch. fil. poszu ują lekcyi albo ko-
 reputyi. Specjalność: matematyka. Wia-
 domość pod S. L. w Adminstracji „Chwila”. 12627

Ogłoszenia.

Złota obrączki ślubne

14 kar. sztuka Mk. 500
 za ten. Złoto po kursie dzisiejszym
 lub w zamian za stare.
JUBILER
 H. MANDEL
KOPERNIKA 14.
 naprzeciw klasa Kopernik. 12158

ETYKIETY

wszelkiego rodzaju
 poleca i wykonuje
LITOGRAFIA
 Lwów, ul. Św. Michała 4
 boczna Kościuszki. 12261

PLUSZE
BROKATY, KREP-D
CHINE oraz **KLOTY**
 a kołdy poleca
T. FUHRMANN,
 Skarbkowska 23 L. p.

Kompletne urządzenie SKLEPOWE

do sprzedania. — Zgłoszenia: Bracia
 Wiedhopf, Pasaż Fell-rów. 12663

Przybory szewskie

po cenach konkurencyjnych poleca
Mörser & Peitzold, Lwów, Rzeźnicka 14.

Za Brylanty, Złoto, SREBRO, DYAMENTY, PLATYNĘ.

PLACI NAJWYŻSZE CENY
 Zegarmistrz **S. ALTHOLZ, Lwów, Pasaż Hausmana 5**
 wchód przez ulicę Sykstuską Nr. 6. 10146

Droguerya Podhalańska

skład materiałów aptecznych do od-
 dania hurtownie loco, mój magazyn
Kraków: Sól glauberska, oleje
 maszynowe loco
Stary Sącz: Wazelina apteczna,
 olej wazelinowy, terpentyna apteczna. Zap-
 yt nie zwracać do Stare o Sącza. 19395

Bony (Niemki)

do dzieci poszukuje. Zgłoszenia: Listo-
 pada 3/III. na lewo. 12603

Pasy skórzane

poleca Hil. **ADIAN, Lwów, Janowska 24.**

Tłuszcz Tovott jakości
SMAR do WÓZÓW poleca **HIL BADIAN,**
 Lwów, Janowska 24. 19356

Beczki szklane

poleca Hil **BADIAN, Lwów, Janowska 24.**

Skład towarów żelaznych, artykułów
 technicznych

H. Aperman i Ska,

LWÓW, PLAC BIECZEWSKIEGO 4
 (obok Głównego dworca). 19407

Ekspedycję na prowincję usku-
 teczna się odwrotnie.

CHODNIKI cen. meble tap. erowa-
 ne materye meblowe, fi-
 ranki i koce poleca 12127
SKŁAD TAPET
S. Weiss, Lwów, Sobieskiego 2.

Smarowidła do wozów

przedwojennej jakości
wagonowo i detailicznie
 poleca

po cenach konkurencyjnych ::
Fabryka smarów
 i przetworów chem. „**ROPA**”

12505 Sp. z ogr. por.
 Biuro zamówień: Przemysł, Czarnieckiego
 12.

Redaktor odpowiedzialny: Dr. Gerszon Zip per
 „Drukarnia Lwowska, Lwów, Kopernika 1.